

Leslí: LESLÍ SÁM VYCHOVÁVÁ II

Leslí tátou

Jestli chce člověk řídit auto, musí se nižší měsíce připravovat, a na závěr složit zkoušku. Pokud chce pilotovat letadlo, musí se připravovat vyšší měsíce a zase vše ukončit zkouškou. Pro roli rodiče se nemusíme připravovat. Role řidiče se zbavíme zaparkováním auta, role pilota odstavením letadla na stojánku. Roli rodiče máme doživotně. A když dítě spí, nebo je třeba na táboře, máme pouze rodičovskou pohotovost. Já osobně si myslím, že opravdu dobrý rodič **nikdy nesmí** vypadnout ze své role. A než začne řešit průšvihy dítěte, musí se napřed úplně uklidnit. Na druhé straně, i když je uvnitř klidný, musí se v jeho hlase v případě potřeby objevit to, jak je na dítě nazlobený, protože to role rodiče v dané situaci vyžaduje.

Moje výhoda byla, že jsem mohl kopírovat svého tátu. A na rozdíl od něj, jsem měl v okamžiku narození staršího Pati za sebou už 16 let práce s dětmi. A také jsem zrovna začínal studium odborné pedagogiky a psychologie. To bylo velmi zajímavé v tom, že jsem si najednou dovedl teoreticky zdůvodnit věci, o kterých jsem už dávno věděl, že fungují. Základem výchovy je nápodoba a motivace odměnou je vždy lepší než motivace trestem. Pokud chceme dítě naučit například čištění zoubků, je nejlepší metodou věta: Tak, a ještě si půjdeme vyčistit zoubky. – A taky to **oba** uděláme. Zkušený rodič nevypadá z role a svým způsobem dítě vychovává nepřetržitě.

Další obrovskou výhodou proti svému tátovi jsem měl v tom, že oba kluci měli jako já poruchy učení a mladší i Aspergerův sy., ale neměli ADHD hyperaktivního typu. Až jak rodič jsem pochopil, jak strašně jsem tátovi ubližoval tím, že jsem si svým chováním téměř každý den zajistil před spaním výprask za poznámku, abych se zbavil napětí a usnul okamžitě, a ne až třeba za dvě hodiny. Jak moc to tátovi muselo vadit, jsem si uvědomil až v okamžiku, kdy jsem poprvé stál s páskem v ruce nad vyšpuleným, holým zadečkem staršího Patrika. Co bych v tom okamžiku dal za to, abych místo udělení dávno předem stanoveného trestu milovanému dítěti, mohl raději sám vyinkasovat třeba desetinásobný výprask.

A každý večer při intimních chvílích se svým dítětem, kdy se kluk po večerníčku uložil do postýlky, já si sedl vedle postýlky na zem a nejčastěji mu vyprávěl, občas i četl, ještě pohádku. Nebo jsme si chvíli povídali o prožitém dnu. To mi vždy došlo, jak moc jsem tátovi ubližoval, když jsem mu tyto úžasné chvíle znemožňoval. Navíc jsem tyto, doslova intimní, chvíle využíval i výchovně. Když jsme si povídali o prožitém, vyjadřovali jsme si navzájem své postoje a jako respektovaný táta jsem tak měl neustále příležitost ovlivňovat

pohled svých kluků na věci kolem nás. Formovat hodnotový systém rodiny. Třeba když jsem s lehkým posměchem jen krátce okomentoval kouřícího kluka, kterého jsme ten den viděli, udělal jsem pro budoucí nekouření svých kluků víc než dvouhodinovou přednášku o škodlivosti kouření. Také to byly chvíličky, kdy se dalo nesmírně účinně pracovat s tělesným trestem, aby se potom, v reále, mohlo trestat co nejméně. Když si kluci sami vybírali pohádku, často si opakovaně řekli o některou z pohádek:

O malém zbabělém klučinovi, který se bál sundat si gaťata a přijít si pro pořádné plácnutí a myslel si, že tátovi uteče. A jak potom dostal místo jednoho tři plácnutí daleko horší.
O hloupém klukovi, který zbaběle utekl po pár ranách vařechou od mámy /pov. I.3/.
O hloupém klukovi, který se chtěl lhaním vyhnout trestu za pokácené tulipány /pov. I.12/.
O klukovi, kterého táta odnaučil odmlouvat mamince /pov. I.4/.
O vychytralém klukovi, který se promyšlenou lží neúspěšně pokusil vyhnout trestu /I.15/.
O vychytralém klukovi, který sám sebe přechytračil oddalováním výprasku od mámy /I.17/.
O hloupém klukovi, který si myslel, že je v patnácti letech dospělý a táta mu už nedokáže dát pořádně na zadek. A který potom před tatínkem klečel na kolenou a jako malý špunt ze školky sepnutým rukama prosil a žadonil o tři veliké výprasky koženým vodítkem na holou. Účinnost těchto pohádek se projevovala v životě rodiny doslova blahodárně. Žádný z kluků nikdy nedostal trest za odmouvání mamince. Starší Paťa dostal jen jedinkrát za lhaní, a když měl v šestnácti dostat 6 vodítkem za škaredé chování k osmiletému bráškovi, mi řekl, že si sundá klidně kalhoty a trenky ke kolenům, vyhrne si tričko a opře se dlaněmi o zem, ale nebude dělat ty šaškárny – čímž myslel zavedený rituál udělení a přijetí trestu. Když jsem mu na to řekl, že si tedy napřed musím něco přinést z domu, kde jsem jako kluk vyrůstal, opravdu bleskově a doslova vzorně provedl své povinnosti rituálu přijetí trestu.

Jsem na sebe pyšný za to, že **doslova nikdy** jsem na kluky nekřičel, během trestání jim nikdy již nevyčítal, co provedli. A že kromě jednoho lehkého pohlavku a jednoho plácnutí **/ne facky/** po puse, které logicky vyplynuly ze situace, jsem opravdu všechny ostatní tresty udělal v rámci rituálu na holou. A asi nejlepší je, že když už došlo k nejhoršímu, kluci si doslova vždy odpustili o následujícím trestu smlouvat, prosit o snížení či odklad a vždycky se úplně podrobili, byť někdy se skřípěním zubů, rituálu přijetí trestu. Z hlediska vztahů a domácí pohody je tento přístup nedocenitelný. A protože provinilé dítě již svůj trest odčinilo, může trestající zakončit velmi nepříjemnou situaci smutně pronesenou výčitkou: Máš to zapotřebí? A pohladit dítě po hlavě.

Ale úplně od samého začátku. Malinký človíček je nepopsaná kniha. Neumí mluvit, nezná význam slov, neví nic o doslova číhajících nebezpečích. Nemluvě o nějakém morálním cítění nebo systému hodnot. Je na rodičích, aby dítě rozvíjeli, dbali na jeho bezpečnost, zdraví, vzdělání i výchovu. A to vše by mělo probíhat, pokud možno nenásilně, hravou formou, ale s maximálním zřetelem na rozvoj a potřeby dítěte. Největšími zbraněmi rodiče je přítomnost soustavná podpora dítěte, laskavost, láska, ale na druhé straně důslednost doslova 100%!!

Naprostým základem je toho maličkého človíčka naučit dokonale, co znamená slovo **NE!** To je naprostý základ všeho. Jakmile dítě uslyší NE, okamžitě přestane dělat to, co právě chce udělat, nebo co již dělat začalo. To je úplně stejné jako výcvik malého štěňátka. V praxi jsem to zavedl následovně.

A) V bytě ve 4. patře jsme větrali bezpečnou kuchyňskou ventilačkou pod stropem, otevřenými dveřmi na terasu a krajním dílem třídlílného okna. V tomto oknu byla síť z prádelní šňůry. Upevněná naprosto bezpečně. Ale chodí se i po návštěvách a zdaleka ne všude je nějaká síť. Proto první pravidlo pro kluky znělo: **Do okna se neleze!** Pokud se tak stalo, velice rozzlobeným hlasem jsem pronesl – TY DOBŘE VÍŠ, ŽE SE DO OKNA NIKDY NELEZE! POJĎ SEM, GAŤATA DOLŮ, TRIČKO VYHRNOUT! Klučina přicupital, oblečení od pasu dolů si stáhl pod kolena, tričko, případně i teplákovku, vyhrnul pod bradu a stále si ji držel. Nabídl jsem mu levé koleno, přes které se přehnul, levačkou jsem si ho přidržel, aby neupadl a pravá ruka opravdu silně plácla po zadečku. A potom jsem ještě zopakoval: **Do okna se nikdy neleze!!!** Obleč se a odchod!

B) Součástí bytu byla terasa 6 krát 5 metrů. Z jedné strany byla zeď, ze druhé 2 m vysoký plechový plot. Na zbylých dvou stranách bylo zábradlí. S vrškem zábradlí byl v rovině pultík, zasahující 24 cm dovnitř terasy. Pokud by dítě lezlo na zábradlí, zastavilo by se hlavičkou zespodu o pultík. Ale pultíky nejsou už téměř nikde jinde, takže zase platilo: **NA ZÁBRADLÍ SE NIKDY NELEZE!** Případné porušení pravidla vždy skončilo naprosto stejně jako lezení do okna.

C) Na sporáku se ohřívá, smaží i vaří. A v době vaření bylo zakázáno se motat a skotačit. Pod stejným trestem jako lezení do okna či na zábradlí.

D) Nevbíhá se do silnice. Stejně pravidlo, **ale** na silnici není ani síť ani pultík, takže jsem kluky hlídal s vědomím, že je musím zastavit dřív, než se rozběhnou. Vzali jsme se za ruce a přecházení jsem komentoval: tady nemůžeme přecházet, mezi stojícími auty nás není vůbec vidět; podíváme se doprava a potom doleva, když je volno, přecházíme. Později jsme se pořád se drželi za ruce, ale přecházení už komentovali kluci.

E) Svoji milované ženušce jsem několikrát barvitě popsal, jak se dvě nebo tři maminy sešly u kávy, čaje a zákusků a klábosily o svých problémech a o životě vůbec. Děti mezi tím běhají po bytě až do okamžiku, kdy některé z nich přiběhne ke stolu a v pádu se chytí ubrusu a strne na sebe vařící tekutinu. Jak se vařící káva vylije v lepším případě na tričko dítěte a způsobí mu těžký úraz vyžadující plastiku.

F) Stejně tak jsem jí vysvětlil, co se může stát, když ráno na chalupě vypustí kluky na zahradu a oni při skotačení zakopnou a padnou rukama do ještě žhavých uhlíků na ohništi.

G) Do této kategorie trestů jsem hned od počátku začlenil i trest za lhaní. Rodič je povinen dítě milovat a poskytovat mu bezpodmínečnou podporu. Pokud ale dítě začne lhát, časem nutně dojde doslova ke katastrofě. Dítě začne ve školce či ve škole provádět lumpárny a dostane se do konfliktu s paní učitelkou. Doma vypráví, jak je mu od učitelky ubližováno.

